

Det nye — i alle tilfælde for anmelderen — i forfatterens statistiske metoder er beregningen af elasticiteter for udbud og efterspørgsel efter landejendomme. Det er ikke muligt her at referere i enkeltheder, hvorledes beregningen foregår. Men princippet er det, at man går ud fra, at udbuds- og efterspørgselskurver har haft en konstant elasticitet. Hertil svarer en bestemt form for hver kurve, men kurverne kan forskyde sig op og ned. Ved hjælp af den antagelse, at den ene kurve, når den anden har bevæget sig i en bestemt retning, enten har bevæget sig i samme retning eller ligget stillet, kan forfatteren beregne en række tal, der — afhængig af den pågældende markedssituation — er minimumsværdi for enten udbudets eller efterspørgselsens elasticitet. Begge elasticiteter anslås til mellem 4 og 8 for de forskellige brugsstørrelser. Ud fra bestemte antagelser om elasticiteterne er det muligt at beregne den lodrette forskydning i de to kurver fra år til år. Til slut foretages en udførlig diskussion af de mulige årsager til den beregnede forskydning på udbuds- og efterspørgselsiden i de enkelte tidsperioder for de forskellige brugsstørrelser.

Læsningen af bogen giver det indtryk, at der er præsteret et både originalt, dygtigt og stort arbejde. Men en virkelig vurdering af mange enkeltheder ville nok kræve et næsten lige så stort arbejde, som det forfatteren selv har udført. En del antagelser, som har været nødvendige for at komme nogen vegne ved beregningerne, kan naturligvis diskuteres. Ved beregningen af korrelationen mellem pris og indtægt er indtægten forskudt et halvt år frem i tiden. Hvis man ser på de gengivne kurver over de to størrelser, får man ved at sammenligne maxima og minima det umiddelbare indtryk, at sammenhængen ville blive endnu bedre, hvis indtægten blev faseforskudt et helt eller måske halvandet år frem. Forfatteren oplyser ikke, om denne beregning er prøvet. Også beregningen af elasticiteterne rejser problemer, som man ikke uden videre kan tage stilling til. I virkeligheden baseres beregningen på eet år for hver elasticitet, nemlig som nævnt det år, hvor man får den største elasticitet, idet dog ganske ekstraordinære år udlades. Imidlertid vil der jo også i »ordinære« år være tilfældigheder i talmaterialet. Men metoden tillader ikke hensyntagen hertil. Det må dog tilføjes, at det væsentlige for forfatteren ikke er elasticiteterne, men kurvernes forskydninger, og han gør opmærksom på, at det i den forbindelse ikke spiller nogen større rolle, om elasticiteten er 5 eller 10.

Knud Hansen.

Nordisk økonomisk samarbejde. Foreløbig rapport til regeringerne i Danmark, Island, Norge og Sverige, fra Det Fælles Nordiske Udvalg for Økonomisk Samarbejde. København 1950. 50 sider.

Som et led i foreningen »Norden«s arbejde for øget økonomisk samarbejde mellem de nordiske lande og særlig under hensyn til de bestræbelser for økonomisk genopbygning og samarbejde, som er en væsentlig side af Marshallplanen, er der af de fire nordiske landes regeringer nedsat et udvalg til overvejelse af spørgsmål, der er af fælles interesse for de nordiske landes økonomi.

Den foreliggende foreløbige rapport over udvalgets arbejde beskæftiger

Det nye — i alle tilfælde for anmelderen — i forfatterens statistiske metoder er beregningen af elasticiteter for udbud og efterspørgsel efter landejendomme. Det er ikke muligt her at referere i enkeltheder, hvorledes beregningen foregår. Men princippet er det, at man går ud fra, at udbuds- og efterspørgselskurver har haft en konstant elasticitet. Hertil svarer en bestemt form for hver kurve, men kurverne kan forskyde sig op og ned. Ved hjælp af den antagelse, at den ene kurve, når den anden har bevæget sig i en bestemt retning, enten har bevæget sig i samme retning eller ligget stille, kan forfatteren beregne en række tal, der — afhængig af den pågældende markedssituation — er minimumsværdi for enten udbudets eller efterspørgselsens elasticitet. Begge elasticiteter anslås til mellem 4 og 8 for de forskellige brugsstørrelser. Ud fra bestemte antagelser om elasticiteterne er det muligt at beregne den lodrette forskydning i de to kurver fra år til år. Til slut foretages en udførlig diskussion af de mulige årsager til den beregnede forskydning på udbuds- og efterspørgselsiden i de enkelte tidsperioder for de forskellige brugsstørrelser.

Læsningen af bogen giver det indtryk, at der er præsteret et både originalt, dygtigt og stort arbejde. Men en virkelig vurdering af mange enkeltheder ville nok kræve et næsten lige så stort arbejde, som det forfatteren selv har udført. En del antagelser, som har været nødvendige for at komme nogen vegne ved beregningerne, kan naturligvis diskuteres. Ved beregningen af korrelationen mellem pris og indtægt er indtægten forskudt et halvt år frem i tiden. Hvis man ser på de gengivne kurver over de to størrelser, får man ved at sammenligne maxima og minima det umiddelbare indtryk, at sammenhængen ville blive endnu bedre, hvis indtægten blev faseforskudt et helt eller måske halvandet år frem. Forfatteren oplyser ikke, om denne beregning er prøvet. Også beregningen af elasticiteterne rejser problemer, som man ikke uden videre kan tage stilling til. I virkeligheden baseres beregningen på eet år for hver elasticitet, nemlig som nævnt det år, hvor man får den største elasticitet, idet dog ganske ekstraordinære år udlades. Imidlertid vil der jo også i »ordinære« år være tilfældigheder i talmaterialet. Men metoden tillader ikke hensyntagen hertil. Det må dog tilføjes, at det væsentlige for forfatteren ikke er elasticiteterne, men kurvernes forskydninger, og han gør opmærksom på, at det i den forbindelse ikke spiller nogen større rolle, om elasticiteten er 5 eller 10.

Knud Hansen.

Nordisk økonomisk samarbejde. Foreløbig rapport til regeringerne i Danmark, Island, Norge og Sverige, fra Det Fælles Nordiske Udvalg for Økonomisk Samarbejde. København 1950. 50 sider.

Som et led i foreningen »Norden«s arbejde for øget økonomisk samarbejde mellem de nordiske lande og særlig under hensyn til de bestræbelser for økonomisk genopbygning og samarbejde, som er en væsentlig side af Marshallplanen, er der af de fire nordiske landes regeringer nedsat et udvalg til overvejelse af spørgsmål, der er af fælles interesse for de nordiske landes økonomi.

Den foreliggende foreløbige rapport over udvalgets arbejde beskæftiger

sig hovedsageligt med spørgsmålet om virkningerne af en fælles nordisk toldunion, endvidere berøres kort spørgsmålet om industrielt handelspolitisk samarbejde samt samarbejde på patentvæsenets område.

Udvalget har hovedsageligt indskrænket sig til en almindelig vurdering af en toldunions økonomiske virkninger og dens forenelighed med GATT (General Agreement on Tariffs and Trade), i hvilken forbindelse berøres de bestræbelser, der efter krigen har været udfoldet gennem ITO (International Trade Organization) for at begrænse toldbeskyttelsen.

Store og afgørende spørgsmål er henskudt til overvejelse i særlige udvalg, således spørgsmålet om landbrugets stilling i en eventuel nordisk toldunion, nomenklatur og toldtariffer m.m. Men udvalget kommer dog allerede på nuværende tidspunkt til den konklusion, »at uanset de fordele, som en nordisk toldunion i det lange løb må antages at medføre for Norden som helhed, vil der ved etablering af en toldunion i alle landene kunne opstå visse vanskeligheder«, der »er så store, at de ikke på det nuværende tidspunkt kan løses af deltagerlandene, og at der derfor ikke er grundlag for at gennemføre en toldunion omfattende alle fire lande«.

Stig Sommer.

Report of the Federal Trade Commission on The Merger Movement.

Washington 1948. 134 sider + grafiske tavler.

Rapporten er et sammendrag af Federal Trade Commission's undersøgelse vedrørende dannelsen af fusioner i USA.

Kommissionen fastslår i forordet — med et hjertesuk — at det nu er 22 år siden, kommissionen første gang foreslog en skærpelse af Clayton Acten af 1914, der var en udbygning af Sherman Acten fra 1890. Loven, der tilsigter at bevare konkurrencen og hindre monopoldannelser, kan bl. a. omgås, ved at man i stedet for at opkøbe aktierne i et andet firma — hvilket er forbudt — køber firmaets aktiver (physical property).

Rapporten viser nu ved en fortrinlig gennemgang af de forskellige brancher, hvorledes denne omgåelse af loven har virket, bl. a. på grundlag af retssager, som er ført mod forskellige firmaer, og påpeger endvidere, at der kan påvises fire perioder, hvor tendensen til fusion har været særlig betydelig: tiden fra 1897—1905, tiden umiddelbart efter verdenskrig I indtil slutningen af 1921, fra midten af tyverne til depressionsåret 1929, da det foreløbige højepunkt i bevægelsen var nået, og endelig perioden efter verdenskrig II, perioder, der alle var kendetegnet ved store likvide beholdninger.

Rapporten gennemgår derefter med talrige eksempler og grafiske illustrationer de forskellige former for fusion: horisontal og vertikal, frem mod færdigvaren eller tilbage til råvaren.

Sammenfattende bemærker kommissionen — og man kan vel tage dette som udtryk for den opfattelse, kommissionen er kommet til gennem mange års arbejde med de herhenhørende problemer — at den regulerende indflydelse, man tidligere tillagde »the unseen hand of competition«, nu indenfor betydende områder af erhvervslivet er erstattet af »the dead hand of corporate control«.